

Kalveren bij de koe

Veehouders schrikken terug voor praktische problemen

Veel ondernemers hebben wel de overtuiging dat het goed zou zijn als kalveren na de geboorte bij de koe zouden kunnen blijven, maar zij schrikken terug voor de praktische problemen. Voor het Louis Bolk Instituut reden om vanaf najaar 2002 de ontwikkelingen van koe, kalf en ondernemer te volgen op twee bedrijven waar de opfok van kalveren gedeeltelijk bij de koe plaats vindt. Het doel is om beter inzicht te krijgen in de praktische aspecten van deze manier van opfok. De twee deelnemers zijn enthousiast.

LBI

Wat beweegt melkveehouders om kalveren bij de koe op te fokken? Eén van de deelnemende ondernemers constateerde dat belangstellende bezoekers op open dagen telkens weer met dezelfde vraag kwamen: waarom lopen er geen kalfjes bij de koeien? De ondernemer antwoordde dat kalfjes sinds jaar en dag vrijwel direct na de geboorte bij de moeder weggehaald worden. Dit antwoord riep vragen op bij de bezoekers. Had een koe dan geen moedergevoelens? Kon een kalf niet veel beter door de moeder verzorgd worden? Het zette de ondernemer aan het denken. Met als gevolg dat hij zijn stal aanpaste om het houden van kalveren bij de koe mogelijk te maken.

Redenen genoeg

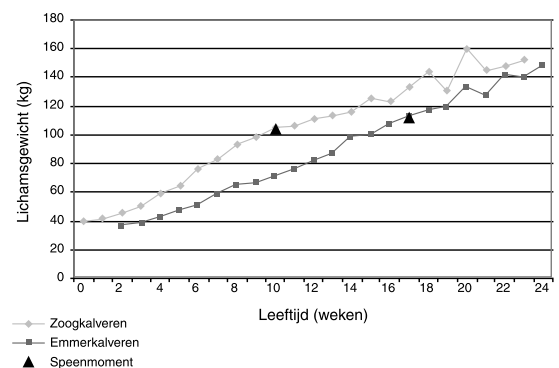
Er zijn genoeg redenen om kalveren bij de koe te houden, want het contact tussen kalf en koe heeft duidelijke voordelen:

- Het biedt ruimte aan zorggedrag voor de koe en zooggedrag voor het kalf;

- Het drooglikken van het kalf door de moeder stimuleert de bloedsomloop van het kalf en bevordert ook de activiteit van de pas afgekalfde koe;
- Het kalf heeft onbeperkt toegang tot biest, met daarin een hoge concentratie belangrijke antistoffen;
- Het kalf kan een en ander leren van de moeder en wordt geleidelijk blootgesteld aan haar toekomstige omgeving.

Als het kalf wordt aangehouden ter vervanging van ouder melkvee kan het zich ontwikkelen tot een melkkoe welke zowel in termen van sociaal gedrag in het koppel als in termen van ziektekiemen is aangepast aan de bedrijfsseigen situatie. Deze blootstellingbenadering is een alternatief voor de voortschrijdende steriele benadering van melkveehouderijssystemen, waarbij het contact tussen kalf en oudere dieren steeds verder wordt geminimaliseerd.

Een andere reden om kalveren bij de koe te houden komt voort uit problemen met een te hoog celgetal in de

melk. De gedachtegang is dat zogen positief zou kunnen werken op de uiergezondheid van zowel de koe als de toekomstige koe, het kalf. Door in te zetten op het houden van kalveren bij de moeder wordt getracht toekomstige celgetalproblemen te voorkomen.

Waarom lopen er geen kalfjes bij de koeien?

Tot slot ziet een aantal ondernemers mogelijkheden om op termijn met het opfokken van kalveren bij de koe een meerwaarde te realiseren voor overtollige dieren (stierkalveren en niet ter vervanging aangehouden vaarzen). De gedachte hierachter is dat er voor het vlees van deze kalveren een markt

bestaat waarin een grotere bereidheid is tot het betalen van een meerprijs. Het opzetten van een dergelijke vermarkting (deelnemers, afmesten, beoogde vleeskwiteit) staat echter nog in de kinderschoenen.

Bedrijfseigen systeem

Op alle bedrijven wordt een bedrijfseigen, uniek systeem gehanteerd. De huidige studie vindt plaats op twee bedrijven: één met ligboxenstal en roostervloer en één met heuvelstal. In de verschillende staltypen lopen de kalveren gewoon tussen de koeien, maar hebben daarnaast beschikking over een eigen ruimte.

Het systeem is niet statisch: afhankelijk van ervaringen en resultaten zijn aanpassingen mogelijk. De visie van de ondernemer zijn hierin het meest bepalend.

De zoogperiode bij de eigen moeder kan variëren van de biestperiode (enkele dagen) tot de eerste twee tot drie maanden. Moeder en kalf worden bij voorkeur de eerste twee tot drie dagen apart van de kudde gehouden. Daarna kan het kalf mee de kudde in.

Op sommige bedrijven wordt het zogen na de biestperiode overgenomen door een pleegmoeder. Hierbij kunnen twee a drie kalveren bij een pleegmoeder drinken. Dit beperkt de melkconsumptie per kalf enigszins, terwijl het de opname van ruwvoer juist stimuleert. Door een dergelijke tussenfase blijken de kalveren ook na het spenen goed te blijven groeien.

Melkconsumptie

In de eerste 14 dagen drinken kalveren tot tien melk, daarna 15 liter melk per dag. Ter vergelijking: bij het emmersysteem wordt per dag vier tot zes liter melk gevoerd. Als meerdere kalveren bij een pleegmoeder gehouden worden kan de melkconsumptie worden teruggedrongen tot tien liter per dag. Op beide bedrijven neemt de melkconsumptie bij toepassing van de zoogmethode toe (zie tabel). Op jaarbasis is de extra consumptie het equivalent van de melkproductie van één koe.

	Bedrijf 1	Bedrijf 2
Aantal kalveren voor vervanging	15/jaar	25/jaar
Emmeropfok (6 kg melk/dag)	3 maanden	4 maanden
Melkconsumptie emmeropfok/kalf	540 kg melk	720 kg melk
Zogen bij eigen moeder (10-15 kg/dag)	14 dagen	60 dagen
Zogen bij pleegmoeder (10 kg/dag)	70 dagen	5 dagen
Melkconsumptie zoogsysteem	840 kg melk/kalf	880 kg melk/kalf
Extra melkconsumptie zoogsysteem/kalf	300 kg	160 kg
Extra melkconsumptie zoogsysteem/jaar	450 kg	4000 kg
Productieniveau melkvee, per koe	5500 kg melk/jaar	7000 melk/jaar

Vergelijking melkconsumptie kalveren

Groei

Zogende kalveren groeien meer dan kalveren die uit een emmer gevoerd worden, gemiddeld een halve kilo per dag meer (zie grafiek). Op één van de bedrijven worden de kalveren afgespeend op een leeftijd van 84 dagen op een gemiddeld gewicht van 146 kg. Ook na het spenen groeien deze kalveren nog 0,7 kg per dag. Wanneer de kalveren deze voorsprong in groei vasthouden, wordt een positief effect heeft op de melkproductie verwacht. Er bestaat namelijk een sterk verband tussen gewicht van vaarzen bij afkalven en hun melkproductie.

Arbeid en diergezondheid

De melkveehouder vertrouwt het kalf weer aan de koe toe. In principe betekent dit minder werk en zorg voor de melkveehouder. In de meeste gevallen blijken koeien goede moeders te zijn. Aandacht voor de kalveren blijft echter belangrijk. Een goede opname van biest, en later van voldoende melk, blijven aandacht vragen. Ook startproblemen zoals diarree moeten goed in de gaten gehouden worden. Het laten schieten van de melk door de zogende koeien in de melkstal kan een probleem zijn. Een zogend kalf kan het laten schieten van de melk in de melkstal bemoeilijken, omdat de koe gewend raakt aan de stimulatie van het kalf. Deze is sterker dan voorbehandelen en/of pulsatie van het melkapparaat.

Een ander aandachtspunt is de verspreiding van para-TBC. De status van de deelnemende bedrijven wordt gevolgd. Momenteel zijn de KKM verplichtingen voor preventie van

Zogende kalveren groeien meer dan kalveren die uit een emmer gevoerd worden

para-TBC 'tijdelijk geparkeerd'. Het minimaliseren van het contact tussen kalf en ouderen dieren dat bij de para-TBC-preventie centraal staat, staat haaks op het houden van kalveren bij de koe. Overigens zijn ook bestaande normen voor de biologische veehouderij, zoals de verplichte weidegang, het voeren van koemelk en groeps huisvesting moeilijk te combineren met preventieve maatregelen.

Toekomst

De voorlopige resultaten bieden perspectief; Zogen geeft ruimte aan verzorgend moedergedrag. Het draagt bij aan dierenwelzijn en aan de natuurlijkheid van het systeem. De kalveren groeien goed, het arbeidsplezier van de melkveehouder neemt toe, net als het natuurlijk gedrag in de kudde. De deelnemende boeren hebben bovendien hoge verwachtingen op het gebied de gezondheid en de duurzaamheid van hun vee op langere termijn. De kosten van het houden van kalveren bij de koe zijn duidelijk; De melkconsumptie neemt toe en er moet een eigen ruimte voor de kalveren gecreëerd worden. KKM-verplichtingen zijn een donkere wolk voor de toekomst. Om een volledig beeld te krijgen van de randvoorwaarden is het voortzetten van de studie belangrijk. Alleen dan is bijvoorbeeld de vraag te beantwoorden of gezoogde kalveren ook werkelijk goede melkkoeien worden. Sleutel tot succes is voor de deelnemers de vrijheid die zij hebben om het systeem aan te passen aan de eigen bedrijfsomstandigheden en het plezier dat ze halen uit de gedragingen van kalf en koe. ■